
Remissvar över betänkandet SOU 2021:95 En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (S2022/00562)

Sveriges Blåbandsungdom

Sveriges Blåbandsungdom är en barn- och ungdomsorganisation med 1 400 medlemmar på 16 orter runt om i Sverige som vill uppmuntra ungdomar att ta ställning för nykterhet. Vår vision är ett tryggt samhälle fritt från alkohol och andra droger där alla människor har lika värde. Vårt uppdrag är att uppmuntra ungdomar att ta ställning för nykterhet.

Sammanfattning

Övergripande har vi svårt att se varför en reform som har så begränsade positiva effekter, så tydliga negativa effekter och så potentiellt enormt riskfyllda konsekvenser ens övervägs. Det spelas ett väldigt högt spel med folkhälsan för att en nischad bransch ska kunna öka sin omsättning med 840 000 kr per producent.

Från vårt perspektiv är det hisnande att förslaget inte åkte i papperskorgen första eller andra gången det utreddes. Mer förvånande ändå är hur mycker resurser och tid som ägnats åt något som, oavsett grundsyn på alkohol, har så pyttesmå positiva effekter och så enorma potentiella risker.

Förslaget i sin helhet bör förkastas.

Utöver vårt eget remissvar stödjer vi även det gedigna remissvaret från IOGT-NTO.

Generella synpunkter.

Vår uppfattning är att...

- underlaget och antagandena kring att Systembolagets detaljhandelsmonopol kommer kunna finnas kvar vid genomförande av reformen är svagt underbyggda. Detsamma gäller möjligheterna att kunna rulla tillbaka till tidigare lagstiftning om EU-rättsliga prövningar finner att det inte är förenligt. Det vore vårdslöst att riskera detaljhandelsmonopolet på lösa antaganden och spekulation.
- utredningen själv lyfter många farhågor kring vad införandet skulle innebära, exempelvis att det är ett brott mot desintresseringsprincipen. Det skrivs att "det borde gå att lösa", men inga faktiska lösningar presenteras.

Frågor vi lämnas med efter att ha läst utredningen

- Det kommer knappt säljas något och därmed inte leda till märkbart ökade problem för folkhälsan, men lösa alla problem kopplade till lönsamhet för producenter och skapa 1 300 nya arbetstillfällen?

- “Förslaget bedöms inte märkbart påverka folkhälsan.” Ett ganska magstarkt påstående att göra i samma stycke som “samhällets kostnader för förtida dödsfall och minskning av livskvalitet, vård och behandling, produktionsbortfall och brottslighet öka med 235–287 miljoner kronor”
  - Vilka andra reformer finns det exempel på som har lagts fram som på förhand uppskattas kosta samhället 220 000 kr i rent lidande per arbetstillfälle?
- Om det inte är begränsat till landsbygd och öppetiderna är längre än Systembolaget. Hur kommer det inte potentiellt vara en konkurrent till Systembolaget?
- Vilka är de faktiska beläggen för att det kommer gå att backa till tidigare lagstiftning om EU slår bakut? Det framstår mer som ett önsketänkande baserat på det som presenteras i utredningen.
- Det föreslås sex år försöksverksamhet som ska utvärderas i god tid innan tidsgränsen. Så säg att utvärderingen ska ske efter 4 år. Hur mycket av de långsiktiga effekterna går att fånga på den tiden?
- Hur kan ekonomiskt och juridiskt oberoende till stora tillverkare säkerställas? Är en tillverkare oberoende även om den köper råsprit från en stor tillverkare? Är en producent oberoende om den tillhör en paraplyorganisation där stora tillverkare också är medlemmar?
- Det råder förvirring kring vad reformen faktiskt är tänkt att åstadkomma. Det har i många lägen sålts in som en landsbygdssatsning, men förslaget är inte att begränsa förändringarna till landsbygden. För vem eller vilka är den föreslagna reformen positiv för?
  - *“Det är inte osannolikt att möjligheten att bedriva gårdsförsäljning kommer att vara som störst bland dryckestillverkare på landsbygden. Gårdsförsäljning skulle därmed bidra till regeringens satsning för en levande och växande landsbygd där man ska kunna leva, bo och arbeta i alla delar av landet.”*

Vad baseras det antagandet på? Och varför är det då inte inskrivet att det är krav på landsbygdsproduktion om det är det som önskas uppnås. Känns som att kopplingen till regeringens mål för landsbygden och förslaget är väldigt löst och knapphändigt sammankopplade.

Slutligen. Om reformens effekter är så begränsade, vad är poängen? Varför riskera hela detaljhandelsmonopolet och alla dess positiva effekter för folkhälsan, för något som inte kommer gör märkbar skillnad på andra håll?